

Hans Christian Davidsens tale ved Isteddagen

Taler

Hans Christian Davidsen
Forfatter og kultureddaktør på
Flensborg Avis

Dato

25. juli 2023

Sted

Den gamle Kirkegård i Flensborg

1 Alle vi, der er forsamlet her i dag, ved, hvorfor vi er kommet.

Men nævner man stednavnet Isted for en gennemsnitsdansker, er det som regel en helt bestemt gade på Vesterbro i København, som hun eller han leder
5 tanker hen på.

Mens man næppe er på jomfruelig jord på Istedgade i København, så er man ofte på jomfruelig jord, når man i Danmark nævner Istedslaget, der jo fandt sted på .... ja, gæt engang.... den 25. juli 1850 under Treårskrigen – Den første
10 Slesvigske Krig fra 1848 til 1850, eller 1851. Først da stormagterne gennemtvang en fred, sluttede krigen i begyndelsen af 1851.

Det var det største slag i danmarkshistorien og en del af en borgerkrig inden for den daværende danske helstat, som hertugdømmerne Slesvig og Holsten var en
15 del af.

Til minde om Slaget på Isted Hede blev denne løve opstillet her på Den Gamle Kirkegård i 1862.

20 Jeg skal spare jer for løvens omtumlede historie efter 1864, da preusserne overførte den til Berlin som et sejrstrofæ.

Man kan blot glæde sig over, at den står her i dag. Det skyldes ikke mindst, at man fra tysk side er sprunget over sin egen skygge, og der fra 2009 pludselig var
25 accept fra tysk side af, at løven kunne vende tilbage fra København her til Flensborg.

Det var – uden at overdrive – en fantastisk gestus fra tysk side. Hvordan ville man fra dansk side for eksempel have det, hvis statuen af Otto von Bismarck

kom tilbage til Knivsbjerg i Sønderjylland? I dag står statuen fra Knivsbjerg på toppen af Askebjerg i Hüttener Berge – eller Hytten Bjerger på dansk.

35 På Torvet i Haderslev, der hvor jeg engang har boet, stod indtil 1920 en statue af den tyske kejser Wilhelm 1. Den er i dag på museum.

I, der er kommet udefra til os i dag, vil sikkert have bemærket, at byskiltet ved indkørslen til Flensborg bærer både byens tyske og danske navn. Der er såmænd kun et U og et O til forskel, men den lille forskel indeholder et stort budskab.

40

Dertil er man ikke nået i Sønderjylland endnu. I ved, hvordan borgmester Hans Peter Geils eksperiment i Haderslev endte. Byskiltet med den tyske tilføjelse Hadersleben blev fjernet midt om natten af ukendte gerningsmænd.

45 Alt dette nævner jeg som eksempler på, hvilken rolle nationale historiske fortællinger stadig spiller.

I det dansk-tyske grænseland er vi nået vidt. Danske og tyske historikere har i de seneste især 30 år nærmet sig hinanden via fælles symposier, bogudgivelser og videnskabelige projekter. Stadigvæk har vi – danskere og tyskere – dog fortsat vore forskellige udlægninger af historien, der hver især ikke er usande, men blot indeholder forskellige perspektiver. Og det er der ikke noget forkert i.

55 Men vi har også på begge sider af grænsen demonstreret, hvor vigtigt det er at overvinde de myter og fortællinger, der let opstår – og som mange har troet på, fordi det nu engang var udlægningen på den tid, de levede i. Og især tyskerne har i den grad udøvet en selvkritik og en helt uhildet revision af egen historieskrivning. Der er der jo en god grund til.

60 Det er der desværre mange lande, man ikke kan sige det samme om. Mest udpræget er det lige nu i Rusland, hvor regimet formidler en enten stærk selektiv eller fuldstændig fordrejet historieformidling, der i virkeligheden ikke har særlig meget med historieskrivning at gøre, men som har mere at gøre med propaganda og stærkt nationalistiske narrativer.

65

Og hvor galt den slags kan gå, det ser vi lige nu. Før Hitler kom til magten i 1933 var Tyskland et land, der følte sig krænket af Versaillesfreden i 1919. Der bredte sig i Tyskland en følelse af, at landet var uretfærdigt behandlet af Første

70 Verdenskrigs sejrherre. I Tyskland var man forbitret over at måtte afstå
landområder, betale krigsskadeerstatninger og acceptere en besættelse af
industriområder

75 Tyskland var i mellemkrigstiden fyldt med myter og legender, den mest kendte
er dolkestødslegenden – det vil sige den falske fortælling om, at Tyskland tabte
Første Verdenskrig, fordi nogle »feje kujoner« havde udsat landet for et
bagholdsangreb indefra. De »feje kujoner«, mente man, var matroserne i Kiel,
der gjorde oprør, soldater, der ikke orkede at kæmpe mere – og den sultne,
krigstrætte befolkning, der gjorde oprør.

80 Lignende myter lever i bedste velgående i Rusland, og dem udnytter Putin-
regimet på en infam måde. Rusland er helt tydeligt også et land, der ligesom
Tyskland i Weimarrepublikkens tid ikke har det godt med sig selv. Og den slags
har det med at blive vendt udadtil – og det ender ulykkeligt. På den måde
85 reagerer nationer ofte som mennesker kan gøre det.

Mange vil gerne overføre de erfaringer, vi har gjort i det dansk-tyske grænseland
til de nuværende konfliktområder i Europa. Her er der brug for en portion
skepsis og eftertanke. For nok er vi nået langt med demokrati og
90 menneskerettigheder – og det var netop de værdier, mange kæmpede for
allerede i 1848.

Den gordiske knude i Slesvig skulle simpelthen hakkes over på en eller anden
måde. Det var en national grænse, der var stridspunktet dengang, og op til
95 Treårskrigen var frihed og demokrati netop det, som mange kræfter på begge
sider – dansk og slesvig-holstensk – gerne ville. Det skulle blot være med
nationalstaten som en forudsætning. Nationalstaterne viste sig mange steder –
ikke alle – at være steder, hvor demokrati og social retfærdighed kunne spire.

100 Det, vi er vidne til i Ukraine i dag, er derimod et lands grove og brutale overfald
på et andet land – en skånselsløs og meget farlig tilsidesættelse af international
ret, som ikke kan sammenlignes med de konflikter, vi har haft her i
grænselandet.

105 Hvis det endelig skal være, tåler Ruslands overfald på Ukraine sammenligning
med den 1. september 1939, da Tyskland overfaldt Polen. I øvrigt også efter at
have brugt mindretal i andre lande til at skabe ustabilitet og uro.

110 Og ægte demokrati og menneskerettigheder som topprioritet har vist sig at være
en vigtig forudsætning for, at mindretal ikke kan misbruges til at skabe denne
ustabilitet og uro. Det er en vigtig lære.

Tak for opmærksomheden!

115

Kilde

Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler og producent

Kildetype

Digitalt manuskript

120

Tags

Mindetale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/hans-christian-davidsens-tale-ved-isteddagen-2023>

125

130

135

140

145